

Bérci Balázs¹

A „LEGŐSIBB MAGYAR FEGYVERNEM, A LOVASSÁG” SZEREPE ÉS NÉHÁNY LÓFAJTA GAZDASÁGI MUTATÓJA, A HARCI REPÜLŐK ÉS HARCKOCSIK KORÁBAN I.

THE "MOST ANCIENT HUNGARIAN BRANCH OF THE CAVALRY" ROLE AND SOME EQUINE ECONOMIC INDICATOR OF THE COMBAT PLANES AND TANKS AGE.

A lovak funkcionális szerepének változása napjainkban.²

Changes in the functional role of horses today.

„A lovasság szerepe a II. világháború végére teljes egészében átértékelődött, ez határozta meg napjaink léténységét. A lófajták tenyésztésének az egyik alapja a lovak teljesítmény vizsgálata, ami alapján a használati értékét határozzuk meg, amennyiben a használati értéke megfelelő, akkor már csak a piaci keresletnek kell megfelelni. A cikkek a funkcionális szerepén keresztül, illetve a gazdasági megtérülési oldaláról is bemutatja napjaink lovas ágazatának egy szegmensét.”

Kulcsszavak: Huszár, lovasság, ló, lófajta, lovas katona, léténység.

„Today's horse breeding practice has taken shape after the role of cavalry became reappraised entirely by the time the World War II came to an end. Benchmarking or the analysis of a horse's performance has become a fundamental criterion in rearing horse species and as a reference it is also considered when the utility value of horses is determined. Provided that the utility value of a horse is acceptable, one thing it is still expected to meet, and that is market demand. A segment of the horse breeding sector today is depicted in the articles considering not merely functionality but also profitability.”

Keywords: Hussar, cavalry, horse, horse type, rider soldier, horse-breeding

BEVEZETÉS

A lovasság szó hallatán sokaknak a „huszár” szó jut eszébe, amihez szinte rögtön a ló képe kapcsolódik, ez természetesen így helyes, hiszen a huszárhoz, mint katonához a ló, mint társ nélkülözhetetlen volt. A lovasságot, mint fegyvernemet vizsgálva szükséges visszatekintést végezni, hogy értsük e nemes fegyvernem életét, viselkedését és hatékonyságának okát.

TÖRTÉNETI VISSZATEKINTÉS

„A huszár, mint lovas katona neve, 1458-ra, Mátyás király korába nyúlik vissza, amikor a király rendelkezése szerint húsz telkenként egy lovas katona kiállítására kötelezte alattvalóit.”

Idézet: Wikipédia a szabad enciklopédiá, cikkszó: Huszár

¹Bérci Balázs: Bábolna Nemzeti Ménesbirtok, igazgató, E-mail: berci.balazs@babolnamentes.hu, ORCID: 0000-0001-9098-1997

²Lektorálta: Dr. habil. Horváth Tibor ezredes, E-mail: horvathtibor@uni-nke.hu

A fenti idézet is jól szemlélteti, hogy XV. századba nyúlik vissza huszárok hagyománya, ami a II. világháború végéig közel ötszáz évet ölelt fel. Az utolsó nagy „fegyvertényeik” a huszároknak 1941-ben Umanynál, Nyikolajevnél illetve 1944-ben Varsó alatt tudták bizonyítani vitézségüket.

Feltehetnénk a kérdést, hogy ez miért fontos, a válasz egyszerű, mert ötszáz év huszár és ló közötti kapcsolat változott meg úgy, hogy ez a magyar lótenyésztést is alapjaiban rengette meg. A katonaság és a lótenyésztés mindig szorosan kapcsolódott egymáshoz, az egyiknek létkérdése volt a jó ló megléte a másiknak a tenyésztési cél elérése céljából volt szükség az eredményes párosítás, teljesítmény, vizsgálata miatt, de természetesen ezt ki lehetne még bővíteni rengeteg tényezővel.

A II. Világháború után, amikor a méneseket állami szövetkezetekbe, állami gazdaságokba olvastatták be, akkor a tenyésztés virágzott, hiszen a finanszírozást maga a mezőgazdasági, növénytermesztési, illetve haszonállat (ló, juh, stb.) tenyésztése által termelt javakkal tudták biztosítani. Sokkal könnyebben ki lehetett választani a fiatal tehetséges lovakat, lovasokat, mint napjainkban. Nemzetgazdasági szinten nem jelentett problémát, hogy a szövetkezetnek vagy állami gazdaságnak mennyibe kerül a lovak, lovasok, illetve a versenystállók fenntartása. Sőt meg lehetett ideologizálni a tevékenységük fontosságát attól függetlenül, hogy a tevékenység mennyibe kerül a gazdaságnak.

A 70-es és 80-as évek Magyarország a lovasturizmus szempontjából virágkorát élte. Ezt mi sem bizonyítja jobban, minthogy azokban az évtizedekben 5-6.000 „lovas turista” lovagolta, járta be a lovastúra útvonalainkat. Abban az időszakban az idegenforgalomból nagy részt vállalt az akkori IBUSZ Utazási Iroda, illetve a Pegazus Programszervező Iroda is.

Sz. BOZSIK-VÁRADY (1976) szerint „62 ménesben, illetve törzstenyésztésben folyik szervezett, magas szintű tenyésztési munka, ahol a „nemzetközinek” minősített arabot és lipicait, továbbá az öt hagyományos magyar fajtát: a gidránt, a kiséri, ún. „magasfélvért”, a mezőhegyesit, a nóniuszt és a magyar hidegvérűt – ezen túlmenően a feljavító „cseppvért” tartják.

Meg kell említeni, hogy az 1990-es rendszerváltáskor, illetve közvetlen utána a TSZ-ek felosztásából adódóan a szövetkezetekhez szervezett ménesek ideje lejárt, mellyel egy új gazdasági modell (egyéni vállalkozói, vállalkozások) keretében nyílt lehetőség az új gazdasági, piaci tevékenység kialakítására, illetve azok fellendítésére. Az azóta eltelt 25 év tapasztalataiból tudjuk, hogy az új vállalkozók, vállalkozások a szövetkezetek és állami gazdaságok által fenntartott nagy populációjú lóállományokat „privatizálták ki”, melynek a fenntartásához szinte nem, vagy alig fellelhetően tartozott egyéb húzóágazat. Ennek okán, pár éven belül megtizedelődött a rendszerváltáskori lóállomány.

A 70-80-as években, hazánkban fellelhető 6 túraútvonalat az 1. Melléklet tartalmazza. Abban az időben 93 olyan ménest tartottak nyilván, melyek túraútvonalakban érintettek voltak és saját lóállományukkal is biztosították a programok sikerességét. Elmondhatjuk, hogy szinte korlátlanul ki lettek használva az akkori adottságok, lehetőségek és közben olyan túraútvonalak alakultak ki, amelyek bármilyen kategóriájú lovasnak megfeleltek. Tehát a tudatos útvo-

BÉRCI Balázs: A „legősibb magyar fegyvernem, a lovasság” szerepe és néhány lófajta gazdasági mutatója, a harci repülő és harckocsik korában I.

nal-tervezésekből lehetett kivívni azt az elismerő címet, amit Európa adományozott a lovasturizmusban elért eredményeinkért.

A '90-es évekig a lovasturisztika szinte kizárólag szervezeten működött nálunk. A magyar utazási piac átalakulását – ezen belül is a külföldi irodai képviselők megszűnését – követően viszont a szervezett utak és azok által érkezett vendégek elmaradását sokáig nem pótolta semmi és napjainkban sem nyílik lehetőség arra, hogy nagyobb létszámú külföldi lovas érkezzen lovastúrázni.

Nem minden ok nélkül írja Sz. BOZSIK-VÁRADI (1976), hogy „Nincs az a szellemes, vagy harsogó reklám, ami felér azzal, amit egy-egy magyar lovastúrán részt vett külföldi magával visz hazájába a magyar sportló kvalitásáról, jó tulajdonságairól, a belovagoltság szakszerűségét csak lovasember által felismert alaposságáról.

RENDSZERVÁLTÁS ÉS A „VÁLSÁG” KÖZÖTTI IDŐSZAK RÖVID ÁTTEKINTÉSE

Ahogy arról már szó volt, a rendszerváltáskor bekövetkezett magánosítás, illetve eszközök „hazavitele” után a lótenyésztésben bekövetkezett a megtorpanás. Érezhető volt az oktatás területén is és egy új gazdasági modell kialakulatlanlansága is jellemezte a 90-es éveket. A rendszerváltás utáni 10 év meghatározta a következő, napjainkig terjedő 25 évet, ami indokoltá teszi a komolyabb átvilágítását mind a lovas ágazatnak, mind az ágazaton belüli lovasturizmusnak.

A Magyar Turizmus Zrt. által készített „Lovas Turizmus Termékfejlesztési Stratégia” című felmérés adatai jól jellemzik a helyzetet. Ennek a felmérésnek a segítségével sikerült szám adatokkal is alátámasztani, hogy hogyan alakult a magyar lakosság gondolkodásmódja a lóval, lovassportokkal és lovas szabadidő eltöltéssel kapcsolatban. (1. táblázat)

	nagyon érdeklő	érdeklő	is-is	nem érdeklő	egyáltalán nem érdeklő	nem tudja, válaszhiány
Férfi	12,4	9,6	17,1	13,2	47,2	0,4
Nő	10,9	7,5	10,0	9,0	62,1	0,4

Me: %

1. táblázat: Lakossági vélemények a lovaglással kapcsolatban³

Az 1. táblázat adataiból jól látszik, hogy a megkérdezettek igen magas arányát (70 %-át) egyáltalán nem vagy csak alig érdeklő a lovaglás, a ló turizmus ügye.

A felmérésben résztvevők közül a 2. táblázatban annak a 201 főnek a válaszai szerepelnek, akiket érdekel a lovas turizmus ügye. Mint az a táblázatból kiolvasható, az érdeklődés távolról sem azonos az aktív lovaglással. A 3. táblázatban azok szerepelnek, akiket a lovas túrák érdeklők.

	rendszeresen	alkalmanként	szinte egyáltalán nem	nem tudja, válaszhiány
Férfi	12,7	35,3	51,0	1,0

Me: %

³ Forrás: Magyar Turizmus Zrt. (2009)

NŐ	6,1	30,6	63,3	0,0
----	-----	------	------	-----

2. táblázat: Lovaglási gyakoriság megoszlása⁴

	Me: %		
	nagyon	kicsit	egyáltalán nem
Férfi	12,4	9,6	47,2
NŐ	10,9	7,5	62,1

3. táblázat: Vélemények megoszlása a lovas túrákról lóháton⁵

Ezeknek az adatoknak az ismeretében állapítják meg a felmérést készítők, hogy: „A lovas turizmus szolgáltatásait két fő területre bontjuk: az aktív és passzív lovas turisták számára nyújtható szolgáltatásokra. Az aktív lovasok a lovaglást, fogathajtást veszik igénybe, a passzív lovasok a lovasbemutatókat, fogattúrákat élvezhetik, nekik a ló látványa a vonzerő.”

Ugyancsak a Magyar Turizmus Zrt. – Magyar Turisztikai Közhasznú Szövetség felmérésében szerepel, hogy: „a 90-es évek lovas turisztikai fejlesztései szinte kizárólag magánérőből valósultak meg, ami a magánszektor különleges befektetési hajlandósága mellett tanúskodik. Ugyanakkor magában hordozza azt a veszélyt, hogy a szakmailag nem megalapozott beruházások, hozzá nem értők által történő spontán fejlesztések alacsony és életképtelen hatékonyságú működéssel párosulnak.”

Ennek alapján érthetővé válik az is, hogy miért vált a lovas turisztikai vállalkozók, vállalkozások nagy része alulfinanszírozottá, tőkehiányossá.

LOVASSZAKEMBER-KÉPZÉS ÉS - UTÁNPÓTLÁS

Ahogy erről a szakértők írnak, a rendszerváltás előtti időben „A 15 lovasiskola bizonyosága annak, hogy ez a múlthoz képest csak számszerűen csökkentett, de minőségében határozottan emelkedett szintű lónevelés sok mindent szolgál – mindenek felett és előtt: az egykori „fehérkesztyűsök” sportja ma már népi sport!” (Sz. BOZSIK-VÁRADY, 1976). Akkoriban a felsőoktatási intézmények közvetlen közelében lévő állami gazdaságok, szövetkezetek, melyek rendelkeztek azzal a lóállománnyal, ami kedvet adott, adhatott a főiskolai, egyetemi hallgatónak a lovagláshoz. Ezért történhetett az meg, hogy több orvos, sebész is híres díjugrató lett, akiknek nem közvetlenül kapcsolódott a szakmája az agráriumhoz. Tehát az a hallgatói bázis, akik az eszmeiségét ápták és vitték tovább a lovassportoknál, a lóversenynél, nagyobb létszámmal utánpótlási lehetőséggel bírtak, mint napjainkban.

Jelenleg Magyarországon, középiskolai szinten a „szakmunkás” iskolák közül tizenkettőt tartunk nyilván, amelyek súlyában inkább lovas szakmunkás képzésre alkalmasak, nem pedig szakember, szakmenedzser képzésre!

A 134/2004. (IX.15.) FVM rendeletnek megfelelően jelenleg hét intézmény rendelkezik a lovas-túravezető szakképesítés vonatkozásában vizsgaszervezési jogosultsággal. Oktatást több felsőoktatási intézmény keretein belül is végeznek, csak néhányat felsorolva: a Veszprémi Egyetemen, a Jászberényi Főiskolán, vagy a már említett Nemzeti Lovardában.

⁴ Forrás: Magyar Turizmus Zrt. (2009)

⁵ Forrás: Magyar Turizmus Zrt. (2009)

BÉRCI Balázs: A „legősibb magyar fegyvernem, a lovasság” szerepe és néhány lófajta gazdasági mutatója, a harci repülők és harckocsik korában I.

Ha a lovassportot és a lóversenyt tenyészkipróbálási területként kezeljük, akkor ezt tekinthetjük értéktermelő tevékenységnek is. Ide sorolhatjuk a lovas turizmus azon részét is, amikor a már képzett lóval, lovakkal szolgáltatást nyújtunk. Ha a piacnak ezen a szegmensén rentabilitási problémákba ütközünk, az visszahat egészen a rendszer kiindulásáig – a tenyésztésig - az eltartó képességéig is természetesen. Mint tudjuk, a ló képzése egy hosszadalmas folyamat, melyet a jó háttérű lótenyésztési genetika határoz meg, ami nem mérhető pár évben, hanem tíz években kell, hogy mérjük. Ehhez természetesen pénz, idő, hely és szakképzett munkaerő szükséges.

Ha ezen ismérvek alapján vizsgáljuk meg a jelenlegi helyzetet, akkor azt látjuk, hogy a rendszerváltástól a gazdasági válságig (2008-2009-ig) terjedő időszak alatt minden terület valahogy támogatva volt, de összességében nem volt összefogva, illetve koordinálva sem. Ezért következhetett be az, hogy elváltak egymástól azok a szegmensek, amelyek eredetileg a rendszerváltás előtt egy, vagy legfeljebb két kézben összpontosultak. Korábban az állami gazdaságok feleltek a tenyésztésért, kiképzésért, részben a szakember utánpótlásért is. Rendelkeztek megfelelő objektumokkal, versenyeket rendelkeztek és mellette a két idegenforgalmi szervezet gondoskodott a vendégek odacsalogatásáról és programjaik összehangolásáról. Később, vagyis az elmúlt 25 évben inkább a szétszegmentálódás és a „lefölözés” politikája jellemző az ágazatra.

A lóértékesítők akarják lefölözni a hasznot, rövid távra gondolkodva, nem a legjobb minőségű lóállományt értékesítve azon vállalkozásoknak, melyek költségérzékenyek anyagi problémával küzdenek, és kénytelenek megvásárolni a kevésbé jó képességű lovakat. Másrésztől gazdasági, jogi környezetükből adódó terhek jelentek meg a rendszerváltás előtti időkkel ellentétben, ami ismételten többletterhet rótt a vállalkozásokra.

Az új vállalkozások egy része nem rendelkezik megfelelő létesítményekkel. Vannak pályázati lehetőségek, de azokat is önrésszel kell alátámasztani, a banki hitelezés is bizonyos időszakokban komoly akadályokat állított a vállalkozások elé. Ezek szintén költségterheket róttak rájuk, így a gazdálkodásuk is bizonytalanabbá vált. Ezért egyre nehezebben tudtak színvonalat prezentálni a külföldi, jó körülményekhez szokott lovas vendégeknek, turistáknak.

Egy olyan szegmensre – utazásszervező vállalkozások – volt szükség, melyek szintén eredményességre törekedtek. Saját hasznuk „lefölözésével”, a lovas turisztikai vállalkozások eredményességét csökkentve.

Ha a pénzintézeteket is ideszámítjuk, akkor négy piaci szegmens törekszik a haszon lefölözésére, ami egyre jobban megdrágította a korábban ismertté vált olcsó utazási lehetőségeket.

A 2008-AS VÁLSÁGTÓL NAPJAINKIG

A Magyar Turizmus Zrt. tanulmánya nem foglalkozik a válságot követő időszakokkal, hiszen az 2009-ben készült, amikor még csak találgathattuk, hogy hogyan alakul a világgazdaság, a világgazdasági válság gazdaságunkra gyakorolt hatása. Azok a konkrét számok, kimutatások jelenleg még nem állnak rendelkezésre, melyek egy összképet tudnának adni az érintett területek (verseny, tenyésztés, szabadidős programok) gazdasági eredményeiről.

A lovas turizmus résztvevői napjainkban nem többen, mint 300 vannak valamilyen lovas szolgáltatással bíró „kereskedelmi egységben”. Ez a vállalkozói létszám nem jelenti azt, hogy van olyan, aki egyszerre legalább 10 külföldi lovas turistát tud fogadni. Ez azért fordulhat elő, mert nem rendelkeznek azzal a háttérrel, ami a rendszerváltás előtt még rendelkezésükre állt.

A lovas turizmus, döntő többségében Európára korlátozódik. A nagy lovas turisztikai konkurensaink, Spanyolország, Írország, Portugália és Nagy-Britannia, akik a mai napig egyre aktívabban szervezik a lovas túráikat. Lengyelország a rendszerváltás előtti időszakban nem volt annyira ismert a lovas túra útvonalairól, azóta azonban nagyfokú fejlődésnek indult ez a lovas ágazati turisztikai szegmens.

Ne feledkezzünk meg Dél-Amerikáról (Argentína pampalovaglás, Chile cowboy camping, lovas túra útvonalak az Andokban) sem, mely egy új, a lovas turizmus számára érintetlen területeket ismert meg az érdeklődőkkel. Jól látható, hogy megváltoztak a fogyasztók (érdeklődők) részére a kínálati lehetőségek és ezért is megváltozhatott az a korábbi fogyasztói szokás, ami meghatározta a 70-es 80-as évek magyarországi lovas turisztikai érdeklődését.

A LOVASSPORTOK, LÓVERSENY ÉS EGYÉB LOVAS RENDEZVÉNYEK SZEREPE MAGYARORSZÁGON

Először is tisztáznunk kell, hogy hogyan vált külön a lovassport, a lótenyésztés, a lóverseny és a lovas turizmus egymástól, hiszen a rendszerváltás előtti időben ezek irányítása egy helyen koncentrálódott vagy legalábbis felügyeleti szinten, egy helyen volt.

A lovassportoknak van egy gyűjtő szervezete, melynek Magyar Lovassport Szövetség a megnevezése. Társadalmi szerveződés formájában működik, és ide sorolhatunk 8 szakágat. Ez a nyolc szakág a hazánkban fellelhető, sportolni (lovagolni) vágyók körét öleli fel, gyűjti szakágaiba és társszervezeteibe (egyesületeibe).

A Magyar Lótenyésztők Országos Szövetsége (a továbbiakban: MLOSZ), mely hatósági jogkörrel ellátott, minisztériumi felügyelettel és állami dotációval bíró szövetség. A hazai lófajták tenyésztésének meghatározását, nyilvántartását, stb. végzi, egyesületi formában.

A Magyar Lóverseny Szövetség (a továbbiakban: MALOSZ) kívánja az angol telivér fajta tenyésztését, versenyeztetését és képzésében érintettek körét összegyűjteni (az ügétő is ide tartozik, de nem feltétlenül angol telivér fajtájú lovakkal) úgy, hogy egy erős érdekszövetséget alkossanak.

A Magyar Lovas Turisztikai Közhasznú Szövetség, melyet többek között azért hívtak életre, hogy a már korábban taglalt lovas turizmust fejlessze, támogassa, koordinálja.

A fent említett négy szövetség mindegyike lóval, lófajtákkal foglalkozik, érdekessége, hogy ezen területek között az együttműködés vagy nagyon kevés, vagy szinte nem is létezik. Ez is azt mutatja, hogy a rendszerváltás előtti időszakban jobban volt koordinálva a lovas ágazat, mint a jelenlegi helyzetben.

A fentiek ismeretében azért szükséges a jelenleg fellelhető szervezeteket, szövetségeket számitásba venni, hogy az látszódhasson, hogy az un. aktív lovas programok, vagy rendezvények milyen módon befolyásolják hazánk lovas életét, illetve a külföldieknek milyen programot

BÉRCI Balázs: A „legősibb magyar fegyvernem, a lovasság” szerepe és néhány lófajta gazdasági mutatója, a harci repülő és harckocsik korában I.

tudunk mutatni, számukra vonzóvá tenni. Jelenleg leginkább látogatottak a Magyar Lovas Szövetség szakágai által rendezett versenyek, melyeket nemcsak hobbi célból, hanem a sport és a lovak teljesítményének kipróbálása miatt szükséges megrendezni, amin keresztül be lehetne vonni új érdeklődőket, akik a későbbiekben utánpótlásként is szolgálhatnának, de addig is alapbázisát képezhetnék a lovas turisztikának.

Az MLOSZ, mely többek között arra hivatott, hogy hazánk megfelelő azonosítható lóállománnyal rendelkezzen, és felügyelje a tenyésztését. Az ő tevékenységükön keresztül lehetne marketingeszközökre támaszkodni, hogy a hazai őshonos fajták minél inkább előtérbe kerüljenek. Szükséges lenne a külföldiek számára is, de legalább a magyar lovas turisztikai fogyasztói réteggel jobban megismertetni a hazánkban fellelhető azon lófajtákat, melyekkel a túrák könnyen és biztonságosan lebonyolíthatóvá válhatnának.

A MALOSZ egy teljesen más szegmenst szólít meg: a lóverseny szerelmeseit és a fogadni vágyókat. Véleményem szerint kapcsolódhatna a lovas turizmussal úgy, hogy az egyetlen „fellegvár”, ami Budapesten a Kincsem Parkban található, ahol a megrendezésre kerülő galopp- és ügetőversenyeken keresztül tudná növelni azt az érdeklődő kört, amely a későbbiekben irányíthatóvá válhatna, egyéb, lóhoz köthető tevékenységek területén.

Összefoglalva: e négy szervezet koordináltabb kommunikációján és marketingjén keresztül a meglévő területek könnyebben összefoghatóbbá válhatnának, ha erre a tevékenységre - egy akár államilag meghatározott gazdasági társaság, vagy költségvetési szerv – kijelölésre kerülne és ezen tevékenységek stratégiáját, koordinálását és ellenőrzését végeznék.

KINCSEM NEMZETI LOVAS PROGRAM

Hazánk rendelkezik egy Kincsem Nemzeti Lovas Programmal, melyet 2012-ben 1061/2012. (III.12.) sz. Kormányrendeletbe foglaltak. Ez kívánta összefogni a lovas élet minden területét, illetve utat jelölt ki az ágazat problémáinak megoldására. A programot azért hívták életre, hogy ismét „büszke lovas nemzetté” váljunk, ennek megvalósulása egyelőre csak projektek beindításában látszódik, mint pl. a Szilvásvárad Lipicai Lovas központ. Kormányzati eredmények között sorolható fel a szabadon átjárható erdőkre vonatkozó törvény, vagy az iskolai oktatás elindítása. Lovas rendezvények támogatása pl. Izsáki egyes fogathajtó világbajnokság, OTP Kupa, Nemzeti Vágta stb.

A LOVAS TURIZMUS, LOVAS ÁGAZAT LEHETŐSÉGEI

Korábbiakban kitértem a múltra, megpróbáltam röviden elemezni a rendszerváltástól a válságig eltelt időszakot, valamint a válságot követő időszakot napjainkig. Kitértem a meglévő társadalmi és hatósági szervezetek körére, kapcsolatára, amin keresztül a lovas ágazat és azon belül a lovas turizmus helyzetét kívántam bemutatni. Természetesen az általam összefoglalt észrevételek nem tükrözhetik teljes egészében a kialakult helyzetet, de ezen ismervek alapján fel lehet állítani egy SWOT analízist. (2. Melléklet)

ÖSSZEFOGLALÁS

Jelen helyzetében vizsgáljuk a gazdasági, politikai, jogi környezetet, ami meghatározhatja a lovas turizmus helyzetét, úgy elmondhatjuk, hogy most már csak a növekedés korszaka jöhet el. Hiszen azok a vállalkozók, vállalkozások, akik jelenleg is működnek és talpon tudtak maradni, azok remélhetőleg a jövőben a fejlődés útján tudnak maradni. Ezt mi sem bizonyítja jobban, mint azok a hazai turisztikai számadatok, melyek a belföldi turizmusra vonatkoznak, és fokozatos növekedésről tanúskodnak.

Az iskolai oktatások között lehetőségként szerepel a lovas oktatás, mint testnevelési óra felvétele, illetve az arra alkalmas lovardák keretében (patkós minősítésű lovardák előnyt élveznek). Ezt a minősítést a Magyar Lovas Turisztikai Közhasznú Szövetség végzi el, ahol a megfelelő képzettségű, munkabírási lovakkal is rendelkezni kell.

A képzést végző szakembernek is rendelkezésre kell állni. Az is előnyként sorolható fel, hogy 2014-ben elfogadott Erdőtörvény értelmében a lovasok használhatják a túraútvonallal érintett magánerdők területeit is, mely Európa más országaira nem mondható el, hiszen ott a magántulajdon védelme, mint pl. az erdő esetében erősebb annál a jognál, hogy valaki magánterületen átlovagolhasson.

IRODALOM

Sz. BOZSIK Nóra – VÁRADY Jenő: Lovasélet Magyarországon. Budapest: IPV 1976. 3-4. pp.

Magyar Turizmus Zrt. – Magyar Turisztikai Közhasznú Szövetség: Lovas Turizmus Termékfejlesztési Stratégia. Budapest, 2009. 3-7., 10-11., 13-15., 17., 32-35. pp.

www.agr.unideb.hu/ktvbsc/dl2.php?dl=50/12_eloadas.ppt

1. Melléklet: Hazai lovas túraútvonalak a 70-80-as években

I. ÚTVONAL

1. Budapest
2. Pomáz
3. Visegrád
4. Verőce
5. Tata
6. Dióspuszta
7. Bábolna
8. Bana
9. Apátipuszta
10. Nagyszentjános
11. Győr
12. Mosonmagyaróvár
13. Farád
14. Nagycenk

II. ÚTVONAL

15. Tök
16. Tabajd
17. Székesfehérvár
18. Tihany
19. Nagyvázsony
20. Sümeg
21. Keszthely
22. Rádiháza
23. Szombathely
24. Sárvár
25. Pápa
26. Kerteskő
27. Szépalma

III. ÚTVONAL

28. Kápolnásnyék-Petend
29. Velencei-tó
30. Sárosd
31. Cece
32. Simontornya
33. Mezőszilas
34. Sárpuszta
35. Lajoskomárom
36. Nagykónyi
37. Regöly
38. Dalmand
39. Kaposvár
40. Toponár
41. Somogysárd
42. Vése
43. Regöly
44. Dalmand
45. Kaposvár
46. Toponár
47. Somogysárd
48. Vése

IV. ÚTVONAL

49. Apajpuszta
50. Dömsöd
51. Solt
52. Mélykút
53. Kiskunhalas
54. Bugac
55. Kecskemét
56. Lajosmizse
57. Üllő

V. ÚTVONAL

58. Alag
59. Gödöllő
60. Hatvan
61. Gyöngyös
62. Parád
63. Szilvássvárad
64. Mezőkeresztes
65. Nyíregyháza
66. Nagyhalász
67. Dombrád
68. Kisvárd
69. Mátészalka
70. Nagyecséd
71. Debrecen
72. Hortobágy
73. Balmazújváros
74. Hajdúböszörmény
75. Abádszalók
76. Jászberény
77. Jászboldogháza
78. Jászkisér
79. Kőtelek

VI. ÚTVONAL

80. Törökszentmiklós
(Szenttamás)
81. Tizsaszentimre
82. Csongrád
83. Szentes
84. Hódmezővásárhely
85. Szeged
86. Makó
87. Mezőhegyes
88. Orosháza
89. Békéscsaba
90. Gyula
91. Kamut
92. Székkutas

2. Melléklet: A lovas ágazat helyzetének SWOT analízise

Erősségek	Gyengeségek
<ul style="list-style-type: none"> • ideális éghajlat és környezet • termékkapcsolás lehetősége • történelmi háttér, tudat megléte • belföldi turizmus megerősödött • szolgáltatási árszínvonal kedvezőbb, mint tőlünk nyugatra 	<ul style="list-style-type: none"> • a lovas objektumok felszereltsége • nyelvtudás hiánya • káresemények, biztosítások kérdése • a szakmában tapasztalható összefogás hiánya • kiegészítő programok hiánya • lovas túra útvonal (országos térkép) kialakításának hiánya • nincs koordinált kapcsolatrendszer Európa irányába • tőkehiány, alulfinanszírozottság • szakemberhiány (minden területen)
Lehetőségek	Veszélyek
<ul style="list-style-type: none"> • lovas túra útvonalak kijelölése, • az erdőkben szabad lovaglás lehetősége • az ökoturizmus által nyújtott lehetőségek kihasználása • belföldi turizmus élénkülésének kihasználása (termékcsatolás) 	<ul style="list-style-type: none"> • szakmai és anyagi felkészültség gyengeségei • érdekellentétek a szűkülő lovas ágazaton belül • közterhek, illetve a vállalkozást érintő többletköltségek aránya sokkal magasabb, mint Európában